

**การศึกษาเชิงประจักษ์ของอุปสรรค (Threats) ในการดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรม
นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้**
**The Empirical Study on the Activity Development Threats of Tertiary Institutes
in Three Southern Border Province of Thailand**

ยุทธนา กาเด็ม^{*} อภิชาติ ใจอารีย์ และประสงค์ ดันพิชัย
Yutthana Kadem^{*}, Apichart Jai-aree and Prasong Tanpichai

หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพคนวัยผู้ใหญ่และชุมชน สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพคนวัยผู้ใหญ่และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
Department of Human Resources and Community Development, Faculty of Education and Development Sciences,
Kasetsart University, Kamphaengsaen Campus, Nakronprathom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสรรค (Threats) ของการดำเนินงานด้านการพัฒนา
กิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ
ในฐานะนักวิจัยที่มีผลงานทางวิชาการหรือประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาในพื้นที่
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 8 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมิน
และให้ข้อเสนอแนะโดยผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่ในภาพรวมเกี่ยวกับการดำเนินงาน
ด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิเคราะห์ข้อมูล
ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการอธิบายความสัมพันธ์ ผลการศึกษา
แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 อุปสรรค (Threats) ด้านภาพรวมการดำเนินงานด้านการพัฒนา
นักศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมนักศึกษาบางกิจกรรมขัดต่อหลักการศาสนา
อิสลาม และวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ไม่มี
นักศึกษาจากต่างภูมิภาคต่างพื้นที่มาศึกษาส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษามีลักษณะเป็นวัฒนธรรมเดียว 3) มีกลุ่ม
บุคคลบางกลุ่มชักจูงนักศึกษาให้เกิดความคิดเรื่องชาตินิยม 4) นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาระดับปริญญาตรี
มีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาไทย และ 5) สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับนโยบาย
จากส่วนกลาง โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อจำกัดหรือลักษณะเฉพาะทางด้านประชากรที่มีความหลากหลายในพื้นที่
ตอนที่ 2 อุปสรรค (Threats) ด้านสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่การดำเนินงานด้านการพัฒนา
กิจกรรมนักศึกษา หากพิจารณารายละเอียดมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของการดำเนินงานด้านการพัฒนา
กิจกรรมนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การศึกษาเชิงประจักษ์ กิจกรรมนักศึกษา อุปสรรค สถาบันอุดมศึกษาพื้นที่สามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้

^{*}Corresponding Author. E-mail: kadem.lecturer@gmail.com

Abstract

This study aimed to investigate the threats of the student activity development of the tertiary institutes in three Southern Border Provinces (SBP) of Thailand. The informants consisted of the eight researchers who were regarded as having the high quality studies; they all had a wealth of experiences in (SBP) student activity managements. The research tools employed in this study were semi-structured interviews and evaluation forms, which were all prepared for participating experts. They then provided the information on the overall spatial environment relating to the student activity development of the (SBP) tertiary institutes. The results of this study were divided into two main sections. First, it was threats of the student activity development which is also divided in five sub points as follows. 1) It was found that some student activity developments were incongruent with the Islam principles and local cultures. 2) The unrest in these three border provinces had lowered the number of future students from other regions and from different cultures. Thus, the higher education in these provinces became a single culture. 3) Some groups of people trying to persuade students and arouse their nationalism. 4) The Thai language competence of current undergraduate students in these three provinces was relatively limited. 5) The universities in these provinces received the policy from the central government; they did take neither limitations nor uniqueness of local population into account. In terms of the second section, the study found out that the student activity development of tertiary institutes in these three southern provinces regarding the overall experts 'comments on threats, it was noticeably seen that the informants' responses in a majority of questions had high levels of strong agreement.

Keywords: Empirical study, Student activity, Threats, Tertiary institutes in There Southern Border Province of Thailand

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของสังคมหรืออาจกล่าวได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเปรียบเสมือนศูนย์กลางทางปัญญา มหาวิทยาลัยจึงเป็นสถานที่ที่สร้างคนรุ่นใหม่ เพื่อออกไปเป็นผู้นำของสังคม เมื่อเป็นเช่นนี้มหาวิทยาลัยจึงมีความสำคัญเด่นชัดขึ้นท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสลับซับซ้อน จากระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีกระบวนการที่อ้างรักษาไว้ซึ่งศูนย์กลางทางปัญญา ด้วยการปฏิรูปการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงในแวดวงการศึกษาในด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ การพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ จึงมีความสำคัญโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาจะส่งเสริมและตระหนักถึงบทบาทของนักศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นต้นแบบให้บัณฑิตที่จบการศึกษาได้เป็นผู้นำทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่มีคุณภาพ โดยประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ เป็นผู้มีความรู้ดี มีระดับสติปัญญาดีและมีความสามารถในการปรับตัว โดยปัจจุบันยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาจำนวนไม่น้อยยังไม่เข้าใจธรรมชาติของนักศึกษา ไม่เข้าใจนโยบายของการพัฒนานักศึกษา จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องทำให้ผู้ที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษา มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการกิจของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานักศึกษา (Sinlaratana, 2014)

การจัดกิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการเรียนการสอนในห้องเรียนและการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา เพื่อเสริมสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออกตามความคิด ความเชื่อ ในสิ่งที่ตนสนใจภายใต้กฎระเบียบของมหาวิทยาลัย เพื่อฝึกฝนนักศึกษาให้มีประสบการณ์ด้านทักษะการทำงาน การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาบุคลิกภาพและฝึกให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ การเรียนรู้ด้านวิชาการอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้เกิดพัฒนาการที่สมบูรณ์ กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์และมีคุณค่าไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาให้เป็นนักวิชาการที่มีความสามารถ (Oontawatnadda & Aronsri, 2008)

การพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาและการแข่งขันในเวทีโลกถือเป็นภารกิจหลักของสถาบันการศึกษา นอกจากการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพแล้วจะต้องมีการพัฒนานักศึกษาผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบและสร้างความเป็นสากลในการเตรียมพร้อมสู่การเป็นแรงงานมืออาชีพในอนาคต การจัดกิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รู้จักสนิทสนม ประึกษาหรือ ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือกันทางด้านวิชาการ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษา นอกจากนี้มหาวิทยาลัยจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักคิดและสร้างสรรค์กิจกรรมในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมนักศึกษานั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคต เนื่องจากสังคมทุกวันนี้ไม่ต้องการเพียงแต่คนเก่งทางวิชาการเพียงอย่างเดียวแต่ต้องการคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิตซึ่งถือว่าเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ (Suwanvong, 2014)

การดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านมามีได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ จากการดำเนินงานในลักษณะของการรับนโยบายจากส่วนกลาง ในการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานการศึกษา โดยมอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามรูปแบบหรือแบบแผนที่ส่วนกลางกำหนดมาให้ โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อจำกัดหรือลักษณะเฉพาะทางด้านประชากรที่มีความหลากหลายในพื้นที่ จึงส่งผลให้กิจกรรมนักศึกษาไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย เกิดข้อจำกัดในเรื่องของกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนและไม่มีความหลากหลาย (Kadem, 2013)

จากความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยต้องการศึกษาอุปสรรค (Threats) ในการดำเนินงานด้านการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวเป็นขั้นตอนหนึ่งของการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนากิจกรรม นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเป็นระบบ สามารถเป็นกรอบแนวทางในการวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสอดคล้องสามารถตอบสนองและรองรับต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอุปสรรค (Threats) ภาพรวมและสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่การดำเนินงานด้านการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methods) ในลักษณะการสำรวจตามกาลเวลา (Sequential exploratory design) เป็นแบบการผสมผสานที่ดำเนินการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในลำดับแรกแล้วจึงทำการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานโดยอาศัยวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในลำดับหลัง (Creswell, 2013) และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ และวิธีการเชิงปริมาณ ด้วยการออกแบบการวิจัยเป็นลำดับขั้น และแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสาน (Traimongkolkul & Chatraphorn, 2012) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการใช้แบบประเมิน และให้ข้อเสนอแนะโดยผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่ในภาพรวมเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 รูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในฐานะนักวิจัยที่มีผลงานทางวิชาการหรือประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนในพื้นที่ยุทธศาสตร์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 8 คน เพื่อเป็นการยืนยันความสอดคล้อง และความถูกต้องของข้อมูลตามหลักการของการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT

ในส่วนของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนของการสัมภาษณ์เชิงลึกจะมีผู้ให้ข้อมูลอยู่ที่ระหว่าง 5 ถึง 25 คน การกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำหรับขั้นตอนนี้จะดำเนินการโดยใช้เกณฑ์ของ Creswell (Creswell, 2013) ส่วนการเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีการเลือกโดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลักโดยเลือกผู้ที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์ สามารถให้ข้อมูลได้ดีและมีความเกี่ยวข้องต่อปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยการวิจัยครั้งนี้ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ สรุปประเด็น และอธิบายความสัมพันธ์ (Marshall & Rossman, 2011)

ผล

การศึกษาเชิงประจักษ์ของอุปสรรค (Threats) ในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผลการศึกษารายหนึ่งของการศึกษาภาพรวมเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) ทั้งนี้ในการศึกษาอุปสรรค (Threats) สามารถสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 อุปสรรค (Threats) ด้านภาพรวมการดำเนินงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปผลการศึกษได้ 5 ประเด็นดังนี้

1. การจัดกิจกรรมนักเรียนบางกิจกรรมส่งผลกระทบต่อหลักการศาสนาอิสลาม และวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 90 นับถือศาสนาอิสลาม และเป็นคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น กิจกรรมคอนเสิร์ตเพื่อความบันเทิง กิจกรรมสนทนาที่เสี่ยงต่อการสร้างความใกล้ชิดระหว่างนักเรียนชาย และนักศึกษาหญิง เป็นต้น

2. สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อไม่มีนักศึกษาจากต่างภูมิภาค ต่างพื้นที่ ต่างวัฒนธรรม มาศึกษาในมหาวิทยาลัยจึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมเดียว และไม่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์

ที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของพื้นที่ ส่งผลให้การจัดกิจกรรมนักศึกษามีการดำเนินการในลักษณะวัฒนธรรมเดียวภายใต้กรอบแนวคิด มุมมองในลักษณะปัจเจก ขาดการเรียนรู้ต่างวัฒนธรรม และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

3. มีกลุ่มบุคคลบางกลุ่มชักจูงนักศึกษาให้เกิดความคิดเรื่องชาตินิยมโดยได้บิดเบือนหลักการของศาสนาบางส่วน และนำประวัติศาสตร์ของพื้นที่มาเป็นเครื่องมือให้นักศึกษาเกิดความแตกแยก และเกิดการคัดค้านการทำงานของหน่วยงานรัฐในบางกิจกรรม

4. นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคุณภาพทางการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาไทย

5. การจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านมามีได้ประสบกับปัญหา จากการดำเนินงานในลักษณะของการรับนโยบายจากส่วนกลางในการขับเคลื่อนขั้นตอนต่าง ๆ และมีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานการศึกษาโดยมอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินการตามรูปแบบหรือแบบแผนที่ส่วนกลางกำหนด โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อจำกัดหรือลักษณะเฉพาะทางด้านประชากรที่มีความหลากหลายในพื้นที่ จึงส่งผลให้กิจกรรมนักศึกษาไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย เกิดข้อจำกัดในเรื่องกิจกรรมที่ซ้ำซ้อน และไม่มี ความหลากหลาย

ตอนที่ 2 อุปสรรค (Threats) ด้านสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่การดำเนินงานด้านการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษา สามารถสรุปผลการศึกษาได้ 8 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่ในภาพรวมของอุปสรรค (Threats) ในการดำเนินงานด้านการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่ในภาพรวมของการดำเนินงานด้านการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น (n=8)		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. การเปลี่ยนแปลงการเมืองระดับชาติส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา ทำให้หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มีการปฏิบัติงานเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น การยุบบางหน่วยงาน การเกิดขึ้นใหม่ของบางองค์กร ทำให้การบริหารงานขาดความต่อเนื่องและขาดความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ	4.44	0.97	มาก
2. สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบริบทพื้นที่ที่เหมือนกัน ส่งผลให้หลักสูตรการเรียนการสอนมีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกัน ดังนั้นแต่ละสถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดจุดเน้นหรือสร้างความโดดเด่นและภาพอนาคตของตนเองเพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนานักศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ	4.33	1.05	มาก

ตารางที่ 1 สภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่ในภาพรวมของอุปสรรค (Threats) ในการดำเนินงานด้านการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)

สภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่ในภาพรวมของการทำงาน ด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น (n=8)		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
3. สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นหรือมีข้อจำกัดในการสร้างความร่วมมือด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา	4.22	1.12	มาก
4. นโยบายทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังเป็นการดำเนินงานตามนโยบายจากหน่วยงานส่วนกลางที่มีการบริหารงานแบบ Top down ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในระดับโครงสร้างที่ยากจะแก้ไข จึงส่งผลให้การดำเนินงานตามภารกิจหลักในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	3.89	1.13	มาก
5. นักศึกษาและบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้บางส่วนไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและตลาดแรงงานทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เนื่องจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำและนักศึกษาบางคนมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาไทย	3.78	1.33	มาก
6. ปัญหาการปรับตัวในการดำเนินภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ให้สอดคล้องกับสังคม สิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น ตามภูมิศาสตร์ที่ตั้งของสถาบันการศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ยึดติดกับระบบวัฒนธรรมเดี่ยว คือ วัฒนธรรมมลายู	3.78	1.01	มาก
7. การไม่ยอมรับการเรียนการสอนสามัญและการใช้ภาษาไทยในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องและขาดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	3.67	0.88	มาก
8. ประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมในอดีตสะท้อนให้เห็นว่ารัฐพยายามครอบงำวัฒนธรรมมลายู โดยการใช้นโยบายผสมกลมกลืนทางการศึกษา ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามเกิดความไม่ไว้วางใจและไม่ยอมรับระบบการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	3.33	0.97	ปานกลาง
รวม	3.93	0.84	มาก

ภาพรวมของอุปสรรค (Threats) ด้านสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่การดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรม นักศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 และหากพิจารณาอุปสรรค (Threats) รายข้อส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของการดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สามารถสรุปองค์ความรู้จาก การศึกษาเชิงประจักษ์ของอุปสรรค (Threats) ในการดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา สถาบัน อุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดังภาพที่ 1

อภิปรายผล

การศึกษาเชิงประจักษ์ของอุปสรรค (Threats) ในการดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยภาพรวมหากพิจารณาผล การศึกษาจะสังเกตได้ว่าอุปสรรคส่วนใหญ่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการเมืองระดับชาติที่ส่งผลต่อการพัฒนา พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หลักสูตรการเรียนการสอนที่มีความคล้ายคลึงไม่มีความโดดเด่น และมีข้อ จำกัดในการสร้างความเชื่อมั่นด้านการสร้างความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ในการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุวรรณวงศ์ ศึกษากุลยุทธ์ และรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการบริหาร สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มหาวิทยาลัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาค ใต้จะต้องมีการดำเนินการในลักษณะของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน อุดมศึกษา การจัดโครงการกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนหรือท้องถิ่นผ่านเครือข่ายภาค ประชาสังคม การสนับสนุน และส่งเสริมให้นักศึกษาได้จัดโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับช่องสังคม (Suwanvong, 2014) และสอดคล้องกับการศึกษาของดวงสุวรรณ ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง พบว่า การสร้างเครือข่าย เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการกำหนด ยุทธศาสตร์ และเปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันในการ สร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และการทำงานเป็นทีม (Duangsuwan, 2015) ในส่วนของอุปสรรคที่สำคัญ อีกประการหนึ่ง คือ นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้มีคุณภาพทางการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาไทยซึ่งสอดคล้องกับการ ศึกษาของฟ้ารุ่งแสง และคณะ ได้ศึกษาเรื่องการปฏิรูปการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปัญหาที่ดังนี้ 1) ปัญหาของหลักสูตร และการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นที่ผ่านมาส่วนใหญ่เนื้อหาหลักสูตร หลายกลุ่มสาระยังไม่มีความสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของสังคมในท้องถิ่น การประเมินคุณภาพการเรียน ในวิชาหลักของหลักสูตรสามัญอยู่ในเกณฑ์ต่ำควรมีการสร้างหลักสูตรในรูปแบบการสอนอย่างบูรณาการกัน รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม 2) ด้าน โครงสร้างการบริหารการศึกษา พบว่า รัฐควรเร่งพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนเอกชนให้มีโครงสร้างการ บริหารงาน และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมีการสร้างหรือปรับปรุงหน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้เทศ ติดตามผลตรวจสอบการบริหารจัดการศึกษาซึ่งมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลในอนาคต และ 3) ด้านนโยบาย การจัดการศึกษาของรัฐเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษานั้นควรเร่งส่งเสริมการกระจายอำนาจในการจัดการ ศึกษาสู่ชุมชนตามนโยบายการปฏิรูประบอบราชการของรัฐ (Farungsang et al., 2011) เช่นเดียวกับการศึกษา ของสังข์ทอง และนิจรัลกุล ศึกษาเรื่องความท้าทายของคณาจารย์ของนักการศึกษาในยุคการปฏิรูปการศึกษา และความไม่สงบ : กรณีศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า องค์การในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องเผชิญกับ

ความท้าทายใน 4 ประเด็นหลัก ๆ คือ 1) การเพิ่มสมรรถนะทางการอ่านของนักเรียน 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การจัดการกับภาระงานที่เพิ่มขึ้นของบุคลากร และ 4) การบริหารจัดการงบประมาณที่จำกัด ส่วนความไม่สงบในพื้นที่สร้างให้เกิดความท้าทายใน 4 ประเด็นหลักเช่นเดียวกัน คือ 1) การเรียนการสอน และการบริหารจัดการ 2) ความกลัว : การขาดขวัญกำลังใจ และความสุขในการทำงาน 3) การสร้างให้เกิดความปลอดภัยแก่องค์กร นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และ 4) การสร้างความสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีต่อกันระหว่างองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Sungtong & Nitjarunkul, 2012)

สรุป

1. ผลการศึกษาตอนที่ 1 พบว่า อุปสรรค (Threats) ด้านภาพรวมการดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น คือ 1) การจัดกิจกรรมนักศึกษาบางกิจกรรมขัดต่อหลักการศาสนาอิสลาม และวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ไม่มีนักศึกษาจากต่างภูมิภาค ต่างพื้นที่ มาศึกษาส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมเดี่ยว 3) มีกลุ่มบุคคลบางกลุ่มชักจูงนักศึกษาให้เกิดความคิดเรื่องชาตินิยม 4) นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาระดับปริญญาตรีมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาไทย และ 5) สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับนโยบายจากส่วนกลางโดยไม่ได้คำนึงถึงข้อจำกัดหรือลักษณะเฉพาะทางด้านประชากรที่มีความหลากหลายในพื้นที่

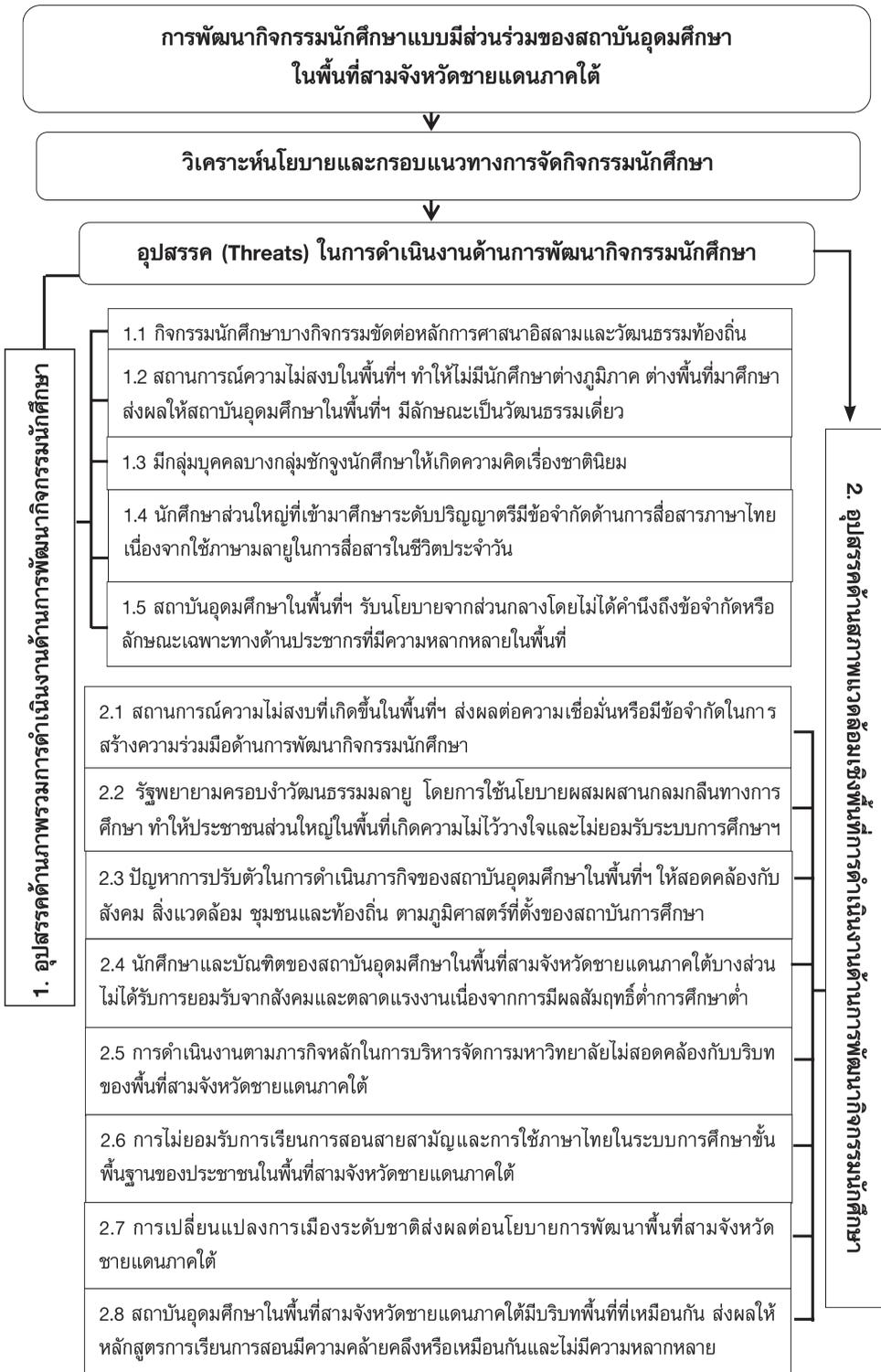
2. ผลการศึกษาตอนที่ 2 พบว่า อุปสรรค (Threats) ด้านสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่การดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง 8 ประเด็น มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเท่ากับ 0.84 และหากพิจารณาอุปสรรค (Threats) รายข้อส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของการดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

การวิจัยในอนาคตควรจะต้องมีการศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา และการศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อให้ข้อมูลมีความหลากหลายสามารถนำประเด็นการศึกษาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อการต่อยอดองค์ความรู้ และการพัฒนาองค์ความรู้ในลักษณะองค์รวมอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่สนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญาเอกภายใต้โครงการทุนพัฒนาอาจารย์ และบุคลากรสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2557 และมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ที่สนับสนุนทุนค้นคว้าวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาปีที่ 2559

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้การศึกษาเชิงประจักษ์ของอุปสรรค (Threats) การดำเนินงานด้านการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- Creswell, J. W. (2013). *QUALITATIVE INQUIRY & REAEARCH DESIGN Choosing Among Five Approaches*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Duangsuwan, S. (2015). The Model of Specialty University Administration. *Journal of Yala Rajabhat University*, 10(2), 3-19. (in Thai)
- Farungsang, B., Uttayawalee, K., Sungtong, E. & Haji-Awang, F. (2011). Education Reform in Southern Border Province. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 17(6), 157-174. (in Thai)
- Kadem, Y. (2013). *Types of Students Activities Suitable for the Multi-Cultural Society of Prince of Songkla University, Hatyai Campus*. Master' s Thesis. Prince of Songkla University. (in Thai)
- Marshall, C. & Rossman, B. G. (2011). *Designing Qualitative Research*. (5th ed.). Massachusetts: SAGE Publications.
- Oontawatnadda, A. & Aronsri, A. (2008). Effect of Prince of Songkla University students' Participation in Extra-curriculum Activities in 2005 Academic Year. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 14(3), 431-445. (in Thai)
- Sinlaratana, P. (2014). *Primary and Basic Education*. Bangkok: Chulalongkorn University printing. (in Thai)
- Sungtong, E. & Nitjarunkul, K. (2012). Organizational Challenges of Educators in the Era of Education Reform and Unrest: A Case Study of Southern Border Province. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 28(2), 123-154. (in Thai)
- Suwanvong, D. (2014). *Appropriate Strategies and Model for Administration of Higher education Institutions in the Three Southern Border Province*. Doctor' s Thesis. Prince of Songkla University. (in Thai)
- Traimongkolkul, P. & Chatraphorn, S. (2012). *Research Design*. Bangkok: Kasetsart University printing. (in Thai)